

EENIGE MEDEDEELINGEN IN VERBAND MET DE
OP 21 MEI TE HOUDEN EXCURSIE DER
NEDERL. BOSCHBOUWVEREENIGING
IN TWENTE

door
P. J. DROST.

Het is mij een genoegen in verband met de voorgenomen excursie, hier in het kort nog een en ander te kunnen mededeelen over de bosschen en beplantingen in Twente en meer speciaal op de bezittingen, welke wij zullen bezoeken.

De heer v a n H e e k is zoo vriendelijk deze mededeelingen aan te vullen met eenige bijzonderheden over de bezittingen „'t Stroot" en „Hof te Boekeloo".

Uit hetgeen hierover reeds is medegedeeld, zal wel zijn gebleken, vooral voor hen die Twente minder goed kennen, dat deze landstreek een gebied is met een eigen karakter.

Dit „eigene" uit zich in den volksaard en het dialect, doch ook in de bodemgesteldheid en de boschcultuur in het algemeen.

Twente, het land van katoen en van heide is het land van het oude en het nieuwe, het land waar heden en verleden op korten afstand elkaar afwisselen, het land, dat in de laatste halve eeuw, door de opkomst van de industrie, zulke groote veranderingen onderging.

Het Twente met zijn woeste heide
Met zijn scheper, ach, verdween.
Het Twente met zijn spinnend vrouwtje
Het Twente van weleer gaat heen.
Twente, het meest vergeten hoekje
Twente, met zijn dorre zand
't Nooit volprezen „kunnen willen"
Toovert 't om in 't weligst land.

U zult morgen volop gelegenheid hebben, deze omtoeving te constateeren, zoowel op onzen tocht door en langs de stad Enschede, als in de verdere omgeving.

Wanneer we morgen Enschede uitrijden in de richting Twekkelo, passeeren we de haven en het Twente-kanaal.

De haven met zijn kranen, loodsen en bedrijvigheid. Even

buiten het havengebied liggen de oude boerderijen met hun entourage van opgaand hout, en treft men hier en daar nog aardige natuurterreintjes.

Bij het passeeren van de bekende Usseleresch, tusschen Usselo en Enschede zal het U morgenmiddag niet kunnen ontgaan, hoe schilderachtig aan den rand van de korenvelden de oude erven met daarom heen het hout — v.n.l. eiken — liggen.

De Twentsche boer voelt voor het houtgewas op en bij zijn erf. Het beschermt immers de vaak groote daken der gebouwen tegen wind en storm, terwijl het hout bovendien voorziet en voorzagt in de steeds terugkeerende behoefte aan hout op de boerderij en in het bedrijf. De bewoners leven met de boomen, waaronder vaak oude exemplaren, mede. Men denke slechts aan den taxis bij de oude boerderijen en de soms oude, zeer oude, eiken. (Delden).

Gelukkig, dat het thans op deze erven levende geslacht dit houtgewas gaarne spaart en de traditie der voorouders respecteert.

Ook de grondbezitter-fabrikant denkt er niet aan, het harmonische geheel van gebouwen en boomen te wijzigen, integendeel, hij zal het gaarne vervolmaken. Ziehier een der goede eigenschappen van den voor zijn land gevoelenden Twentenaar.

't Is dan ook begrijpelijk, dat het bestuur van een Industriestad als Enschede met dezelfde gevoelens is bezield en door de aankleding van arbeiderswijken, het sparen van boomen en aanleggen van laan- en stadsbeplantingen, gewenschte onderbrekingen heeft aangebracht.

De grootste stoot voor den aanleg van bosschen in Twente is uitgegaan van de fabrikanten en enkele grondbezitters. Reeds voor het bestaan der Heidemaatschappij lagen hier vloeiveelden en werd de te ontginnen heide met ossen geploegd. Naast het gewone werk gaf ontginning, boschaanleg en onderhoud een aangename afwisseling, terwijl de groote liefde voor het leven in de vrije natuur, velen deed besluiten buiten te gaan wonen.

Door de uiteenlopende grondgesteldheid in Twente, treft men ook een sterk wisselend landschap, waarin de eschgronden als open terreingedeelten zijn gelegen. Langs den Dinkel treft men grillige zandverstuivingen en schrale zandgronden aan; benoorden Almelo en Tubbergen, alsook bezuiden Enschede-Haaksbergen en Buurse veen- en turfgebieden, in het heuvelachtig gedeelte van de Lutte leem en leemhoudende gronden met plaatselijk grintzand en in een groot gedeelte der gemeente Denekamp laaggelegen broekgronden. Verder kronkelen zich door dit wisselende Twentsche landschap vele beken en beekjes met hun afzettingen. De geologische kaart van dit Oostelijke gedeelte van ons

land is dan ook uiteenlopend en grillig gekleurd. Het hoogteverschil in terrein is vrij belangrijk. Enschede en omgeving liggen op 28 à 30 m boven A.P. De z.g. Belvédère in de Lutte, ligt op 75 à 80 m boven A.P. Het is begrijpelijk, dat de natuurlijke begroeiing dezer gronden ook zeer afwisselend is.

Als hoofdhoutsoort op de ontginningen werd destijds veel de groveden gebruikt. Op de meer leemhoudende gronden plantte men veel eik als hoofdhoutsoort. Op de bezitting „Egheria” in de Lutte zullen we nog eenige 50 à 60-jarige eikenbosschen zien, destijds op oud bouwland geplant en als herbebossching nà een eikenopstand. Tusschen de jaren 1890 en 1910 zijn groote oppervlakten bosch in Twente aangeplant. Ook al zijn de bezittingen hier in Twente veelal niet zoo groot — Twickel maakt wel een uitzondering — toch treft men op vele bezittingen een natuurreservaat aan tusschen de beboschte terreinen.

De meeste bosschen zijn hier dus nog jong. De eerste dunningen zijn achter den rug. Ongetwijfeld zal het U opvallen, dat de natuurlijke ondergroei op tal van plaatsen verrassend groot is, ook in nog vrij gesloten dennenopstanden op zandgronden.

De Twentsche boschbezitter ziet dan ook gaarne dit onderhout in zijn bosschen en vult het aan. Op de voldoende vochthoudende gronden wordt veel fijnspar, ook wel douglas of zilverspar, beuk en Amerikaansche eik als onderplantingshoutsoort aangewend, waardoor het gesloten en dicht worden der bosschen hier wel wordt bereikt. De fijnspar en douglas, afgezien van het feit, of dit gewenschte houtsoorten zijn onder en tusschen inlandsche eiken en dennen, geven hier wel spoedig een aardige vulling in het bosch, hoewel de fijnspar de gemakkelijk dichtslaande bovengrond wel zeer gesloten houdt. Over den beuk en Amerikaanschen eik kan ik hier niet enthousiast zijn. Veel beuk is hier in Twente voor onderplanting gebruikt, zoowel in loofhout- als dennenbosschen. Zoolang de beuk jong is, geeft het 's winters bruine blad wel afwisseling. Al spoedig echter werkt de beuk zich hier op en gaat of sterk in de breede groeien, waardoor de plantengroei in de omgeving onmogelijk wordt, of gaat tusschen de kronen werken en dan na eenige jaren een alles overheerschende rol spelen. De beuk richt hier in Twente verschillende groote, mooie eiken te gronde en wordt in dennenbosschen plaatselijk veel te sterk optredend. Als struik heb ik hier tegen de beuk als houtsoort voor onderplanting geen bezwaar. De aanplant van Amerikaanschen eik is hier geen succes te noemen. Op schrale zandgronden en in een laantje komt deze houtsoort wel tot zijn recht. Op de meer leemhoudende gronden zag ik hier nog zelden een behoorlijk exemplaar en als menging

met andere houtsoorten is deze eik niet geschikt. In meer zuivere groepen van Amerikaanschen eik wordt de bovengrond hard en gesloten.

Op verschillende bezittingen zijn hier in Twente nog wel in groepjes en als vrijstaande exemplaren exoten geplant, terwijl bij de weinige jongere bebosschingen ook de lariks meer is en wordt gebruikt naast meer zuivere beplantingen van fijnspar.

Op de bezittingen, welke wij zullen bezoeken bestaat de grond v.n.l. uit zand en komt in de oudere bosschen de groveden als hoofdhoutsoort voor, terwijl we op de namiddag-excursie in de Lutte leemhoudende gronden met overwegend loofhout zullen aantreffen.

De route tijdens de excursie is zoo gekozen, dat U gelegenheid hebt, iets te zien van het „oude en het nieuwe”, dat ik in den aanvang noemde.

Bij Usselo passeeren we de oude esch en de oude erven, daarna gaan we langs den rand van de stad met de moderne arbeiderswijken en met op korten afstand het Twentsche landschap.

Ter weerszijden van den straatweg naar Oldenzaal passeeren we buitenplaatsen, waarvan ik slechts noem: „t Stokhorst”, „Welna”, „t Bouwhuis” en „t Amelink”.

In Oldenzaal wordt direct rechts afgeslagen en gaat de route via de Haarweg langs „t Kalheupink” en „Scholtenhaer” naar het Zwaantje.

Van de te bezoeken bezittingen ontvangt U nog een afzonderlijke beknopte beschrijving, met nader aangeduide bijzonderheden.
